

Tutarlılık Tercih Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tutarlılık Tercih Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31988>

Özet

Tutarlılık Tercihi Ölçeği, bireylerin bilişsel süreçlerinde ve davranışlarında tutarlılığa ne ölçüde değer verdiğini ve bu tutarlılığı sürdürmeyi tercih edip etmediğini ölçmek amacıyla uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Ölçek, **Mustafa Bulut** tarafından 2000 yılında yapılan doktora tezi kapsamında, özellikle **öğretmen adayları** üzerinde kullanılarak Türk kültürüne kazandırılmıştır. Ölçek, 18 maddeden oluşmakta ve 9'lu Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılmaktadır.

Bu araç, bireylerin yüklenme karmaşıklığı, düşünme stilleri ve akademik başarı gibi çeşitli psikososyal özellikler çerçevesinde bilişsel tutarlılık tercihini incelemek için kritik bir rol oynamaktadır. Ölçeğin psikometrik özellikleri, kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık güvenilirliği ve faktör yapısı ile desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Tutarlılık Tercihi, Bilişsel Tutarlılık, Uyarılma, Öğretmen Adayları, Psikososyal Özellikler, Likert Ölçeği, Güvenirlilik.

Yazarlar

Mustafa Bulut (Uyarlayan)

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin sahip olduğu **bilişsel tutarlılık tercihini** niceliksel olarak ölçmektir. Bilişsel tutarlılık, bir bireyin inançları, değerleri, tutumları ve davranışları arasındaki uyumu sürdürme eğilimini ifade eder. Bu ölçek, özellikle eğitim bilimleri alanında, öğretmen adaylarının karmaşık durumlar karşısındaki düşünme stilleri ve akademik başarıları ile tutarlılık tercihleri arasındaki ilişkileri araştırmaya hedeflemiştir.

Uyarılma çalışması, özgün ölçeğin kültürel ve dilsel geçerliliğini sağlayarak, Türk örneğinde bilişsel tercih mekanizmalarının anlaşılmasına katkıda bulunmuştur. Bu, özellikle eğitim ortamlarında karar verme süreçlerinin ve kişisel tutumların incelenmesi açısından önemlidir.

Yapı

Tutarlılık Tercihi Ölçeği, **Bilişsel Tutarlılık Tercihi** (Cognitive Consistency Preference) psikolojik yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin çevresel bilgileri veya içsel inançları çelişkili olduğunda, bu çelişkiyi azaltma veya ortadan kaldırma yönündeki motivasyonunu ifade eder. Yüksek tutarlılık tercihine sahip bireyler, genellikle belirsizliği tolere etmekte zorlanır ve düzenli,

öngörülebilir düşünce sistemlerini korumayı hedeflerler.

Ölçek, bu tercihi tek bir boyut altında 18 madde ile değerlendirilmektedir. Bu yapı, bireylerin akademik ve sosyal yaşamlarında karşılaştıkları bilgi yüklemesini nasıl yaşadıkları ve kişisel kimliklerini nasıl korudukları hakkında önemli ipuçları sunar.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Bulut (2000) tarafından yürütülen doktora tezinde detaylı olarak sunulmuştur. Yapı geçerliliği bakımında, faktör analizleri sonucunda maddelerin ilgili yapıya olan katkıları incelenmiştir. Madde faktör yüklerinin .32 ile .62 arasında değişmesi, maddelerin ölçülmek istenen ana yapıya yeterli düzeyde katkı sağladığını göstermektedir.

Bu değerler, ölçeğin teorik olarak belirlenen yapıyı başarıyla bir şekilde temsil ettiğini ve adaptasyon sürecinin yapısal bütünlüğü koruduğunu işaret etmektedir. Ancak, detaylı açıklamalar ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları için orijinal doktora tezine başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Tutarlılık Tercihi Ölçeği'nin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık yöntemi ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirliği katsayısı (genellikle Cronbach Alfa değeri), **.85** olarak rapor edilmiştir.

Bu değer, psikometrik standartlara göre oldukça yüksek ve kabul edilebilir bir güvenirlik düzeyine işaret etmektedir. .85 değeri, ölçekteki 18 maddenin birbirleriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ve aynı temel yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bu yüksek iç tutarlılık, ölçeğin bilimsel araştırmalarda güvenle kullanılabilirliğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısı, maddelerin ilgili faktöre olan katkıları üzerinden değerlendirilmiştir. Yapılan faktör analizinde elde edilen **faktör yükleri**, **.32** ile **.62** aralığında değişmektedir.

Faktör yükleri, her bir maddenin ölçeğin altında yatan temel faktörle ne kadar güçlü bir ilişkiye sahip olduğunu gösterir. Bu aralık, tüm maddelerin faktör yapısına anlamlı düzeyde katkıda bulunduğunu ve faktör yapısının güçlü olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin tek boyutlu bir yapıyı ölçme efiliminde olduğunu desteklemektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 18 maddelik öz bildirim formu

Language Available: Türkçe

Population Group: Yükseköğretim öğrencileri (Öğretmen Adaylar?)

Age Group: Genç Yetkinlik (Yaklaşık 18-25 ya?)

Population Details: Doktora tezi çalışması kapsamında Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencileri üzerinde uygulanmıştır.

Test Methodology: 9'lu Likert Ölçeği (1= Kesinlikle Katılmıyorum; 9= Kesinlikle Katılıyorum). Yüksek puanlar, yüksek tutarlılık tercihini ifade eder.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik Özellikler, Çok Tutarlılık, Faktör Analizi, Öğretmen Adaylar?, Doktora Tezi, Bilişsel Süreçler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: mbulus@pau.edu.tr (Mustafa Bulu?)

Correspondence Address: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (İlgili tez döneminde Dokuz Eylül Üniversitesi)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Tutarlılık Tercih Ölçeği'nin uyarlama çalışması 2000 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin kullanımına ilişkin izinler için sorumlu yazar Mustafa Bulu? ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi: mbulus@pau.edu.tr.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: [tutarlilik-tercihi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Bulu?, M. (2000). *Öğretmen adaylarında yüklenme karmaşıklığı, düşünme stilleri ve bilişsel tutarlılık tercihinin bazı psikososyal özellikler ve akademik başarı çerçevesinde incelenmesi* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tutarlılık Tercih Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Detaylı bilgi için Buluç (2000) doktora tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM